

BIZNES TAHLIL SOHASINI TIJORAT YOZISHMALARI ORQALI SHAKLLANTIRISH

Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna,

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent,

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti,

[*dilyuldasheva83@gmail.com*](mailto:dilyuldasheva83@gmail.com)

Sayfidinov Damir Amirilloevich

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti 1 kurs talabasi

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada, biznes tahlil sohasini tijorat yozishmalari orqali shakllantirish jarayonlari haqida muhim ko'nikmalar, bosqichlar va amallar bayon qilingan. Tijorat yozishmalari orqali biznes tahlilini o'rganish uchun kerakli bosqichlar belgilanib, bu jarayon tijorat strategiyalarini rivojlantirishda va biznes planini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: biznes tahlil, tijorat, iqtisodiy aloqalar, faktorlar, moliyaviy holat, strategiyalar, grafik;

KIRISH

Tijorat yozishmalari:

Bunday yozishmalar tashkilotlarning bitim (shartnoma)lar tuzish va ularni bajarish bilan bog'liq bo'lgan tashqi iqtisodiy rasmiy faoliyatining turli tomonlarini ifodalab, o'z yo'nalishi, o'zining huquqiy va iqtisodiy ahamiyatiga ega.

Xalqaro aloqalarda qabul qilingan tijorat xatlarining hozirgi shakli, uning yozilish odobi bundan 150 yil muqaddam Angliyada yuzaga kelgan. O'zbekiston mustaqillikka erishgach tashqi iqtisodiy aloqalar yo'lga qo'yilishi bilan, o'z - o'zidan xalqaro ish yuritishda udum bo'lgan hujjatlar, jumladan, tijorat yozishmalari ham yo'lga qo'yildi.

Tijorat yozishmalarida shartnomasimon hujjatlar — so'rovnoma, oferta (taklif xat), buyurtma xat, aksept (shartnomaga rozilik xati), shuningdek, bank hujjatlari - schyot, faktura, avizo ham o'ziga xos ko'rinishda keng ishlatiladi.

Tijorat xatlarining yozilish uslubi, gap ko'rilishi, so'z birikmalari ko'proq diplomatik hujjatlarga yaqin turadi. Ular mujmal, noaniq, fikrdan xoli bo'lishi, izchil va tugal takliflarni yoritishi, eng muhimi, iliq, iltifotli, samimiy ruhda bayon etilishi lozim.

ASOSIY QISM

Tahlil sohasida tijorat yozishmalari

Tahlil sohasida tijorat yozishmalari biznes faoliyati bo'yicha tushunchalarni

tahlil qilish uchun ishlab chiqilgan yozishmalardir. Bu yozishmalarda tijorat faoliyati rejaları va muammolari tahlil qilinadi. Tahlil tarkibida biznes tahlil haqida umumiy ma'lumotlar, tahlilning maqsadi va muhimligi, tahlilning asosiy qismlari va turlari mavjud.

Biznes tahlili haqida umumiy ma'lumot

Biznes tahlili, biznes faoliyati tahlili hisoblanadi. Ushbu tahlil orqali biznes faoliyati jarayonida mavjud bo'lgan faktorlar, moliyaviy holat va muddatlarni tahlil qilish mumkin. Bu holatda biznesni rivojlantirish va muvaffaqiyatga erishishda muhim ahamiyatga ega bo'ladigan ma'lumotlar olish mumkin.

Tahlilning maqsadi va muhimligi

Tahlilning asosiy maqsadi, biznes faoliyati jarayonida mavjud bo'lgan yo'nalishlarni tahlil qilish va ularni rivojlantirishga yordam berishdir. Tahlilning muhimligi esa, biznesni samaradorlik bilan rivojlantirish uchun zarur ma'lumotlarni olishda va mustaqil qarorlar qabul qilishda muhim ahamiyatga ega.

Tahlilning asosiy qismlari

Tahlilning asosiy qismlari tahlil ob'ektining asosiy ko'rsatkichlarini o'z ichiga oladi. Bu qismlar ichida moliyaviy holat, savdo va xizmatlarni tahlil qilish, sotuv jarayonlarining tahlili, bozor haqida ma'lumotlar, biznesning iqtisodiy muammolari va yanada ko'proq mavzular mavjud.

Tahlilning asosiy turlari

Tahlilning asosiy turlari biznesning moliyaviy tahlili, savdo faoliyati tahlili, bozor tahlili, xisobotlarni tahlil qilish va boshqa tahlil usullarini o'z ichiga oladi. Moliyaviy tahlil biznesning moliyaviy holatini o'rganishda yordam beradi, savdo faoliyati tahlili esa savdo jarayonlarini tahlil qilishda foydalaniladi. Bozor tahlili esa bozor tendentsiyalarini tahlil qilishda ishlatiladi.

Biznes tahlil sohasini tijorat yozishmalari orqali shakllantirish uchun quyidagi bosqichlarni amalga oshirishingiz mumkin:

❖ Maqsadlarni aniqlash: Birinchi qadam maqsadlarni belgilash va biznes tahlilining nima maqsadida qilinganligini tushunishdir. Bu, qaysi ma'lumotlarga ehtiyoj borligini aniqlashga yordam beradi.

❖ Ma'lumot to'plash: Tijorat yozishmalari orqali biznes tahlili uchun kerak bo'lgan ma'lumotlarni to'plashingiz kerak. Bu ma'lumotlar, moliyaviy hisobotlar, mijozlar, sotishlar va marketing ma'lumotlari, kadrlar va boshqa kategoriyalardagi ma'lumotlarni o'z ichiga oladi.

❖ Ma'lumotlarni tahlil qilish: To'plangan ma'lumotlarni tahlil qilish va ularni biznesning holatini tushunishga yordam beradi. Bu, sifatli va aniq ma'lumotlar to'plash, ularni tahlil qilish va ko'rsatmalar va grafiklar orqali vizual ravishda namoyish etishni o'z ichiga oladi.

❖ Tahlil natijalarini taqqoslash: Tahlil natijalarini taqqoslash va ularni biznes strategiyasiga mos ravishda ishlatishning eng muhim qismi. Bu, biznesning kuchli va kamchiliklarini aniqlashga yordam beradi va keyinchalik biznes rejalarini to'g'ri qilishga yordam beradi.

❖ Tahlil natijalarini taqdim etish: Tahlil natijalarini to'g'ri ko'rsatish uchun tijorat yozishmalari orqali grafiklar, ko'rsatmalar va boshqa vizual vositalardan foydalaning. Bu, biznesning holatini ommaviy ravishda tushunishga yordam beradi va muvaffaqiyatli strategiyalarni belgilashga yordam beradi.

❖ Biznes tahlilining davom etishi: Biznes tahlili bir marta amalga oshirilgan holda ,qolganlari yo'qotilmaydi. Biznes muhitida o'zgarishlar sodir bo'lganda yoki yangi ma'lumotlar chiqib yoki kirganda , biznes tahlilining davom etishi kerak. Bu, biznesning holatini doimiy ravishda baholash va yangi strategiyalar belgilashga yordam beradi.

Biznes tahlil sohasini tijorat yozishmalari orqali shakllantirish bir nechta muhim qadamlarni o'z ichiga oladi. Ushbu jarayon, kompaniyaning o'zini tahlil qilish, turli bo'limlar, sotish, marketing, moliyaviy holatlar va boshqalar o'rtasida integratsiyalashishga yordam beradi. Quyidagi qadamlar shakllantirish jarayonida muhim ahamiyatga ega:

1. Maqsadlar va Mijozlar:

- Biznes tahlilining boshlanishi uchun kompaniyaning maqsadlarini tushuntirish kerak.

- Mijozlar, target qator, va ularning talablari va ko'rsatishlari kiritilishi lozim.

2. Ma'lumot Toplash:

- Kompaniyaning moliyaviy hisob-kitoblarini, statistika ma'lumotlarini, mijozlarning ma'lumotlarini to'plash lozim.

- Konkurentlar haqida ma'lumotlar, so'nggi sohalarning yangiliklari, va so'nggi tijorat xabarlarini kiritilishi kerak.

3. SWOT Tahlili:

- Kompaniyaning qo'lga kiritgan quvvatlari, ziddiyatlari, o'rinbosari, va imkoniyatlari (SWOT)ni analiz qilish.

- Bunda, kompaniyaning ichki va tashqi muhitining tahlili kiritiladi.

4. Sotish va Marketing Tahlili:

- Sotish va marketing faoliyatlarining natijalari va xavfli bo'lgan joylari (qandaydir qilish uchun).

- Mijozlarning so'nggi talablarini aniqlash va ularni qondirishga qaratilgan strategiyalarni shakllantirish.

5. Moliyaviy Tahlil:

- Moliyaviy hisob-kitoblarni va moliyaviy tarkibni (kassalar, tovarlar, qarzarlar, sotish dasturiy vositalari, pul mablag'lari va boshqalar) o'rganish.

- Daromadlar, xarajatlar, foyda, ko'rsatkichlar, va moliyaviy qimmatliklarning ko'rinishlarini tahlil qilish.

6. Strategik Rejalar va Takliflar:

- Tahlil natijalariga asosan kompaniya uchun strategik rejalar va takliflar shakllantirish.

- Bu strategik rejalar va takliflar, biznesni rivojlantirish va yanada samarali qilish uchun qat'iyatlantirilishi kerak.

7. Tahlilning Tayyorlanishi va Dasturlanishi:

- Tahlil natijalarining grafiklari tuzilishi, xarajatlar, daromadlar, mijozlarning qadriyatlarining visual ko'rinishlari.

- Tahlil dasturiy vositalar orqali amalga oshiriladi.

8. Natijalarni Ko'rib Chiqish va Baholash:

- Tahlil natijalari va takliflar o'zbek tilida yozib boriladi va keyinchalik topshirish uchun maqbul hisob-kitob tizimiga qo'shiladi.

- Barcha qadam va natijalar yangi ko'rib chiqiladi va biznes rejani yangilashda yordam beradi.

Bu qadamlar tijorat yozishmalari orqali biznes tahlil sohasini shakllantirish uchun umumiy kerak bo'lgan qadamlarni tashkil etadi. Tahlil natijalari va takliflar, kompaniya rivojlanishida kritik o'rinlarni aniqlab beradi va tijorat yozishmalari yordamida dastlabki maqsadlarga erishishda yordam beradi.

XULOSA

Biznes tahlil sohasini tijorat yozishmalari yordamida shakllantirishda, rivojlanish maqsadlari belgilanadi va ma'lumotlar to'plami to'liq e'tirof etiladi. SWOT tahlili muhim ahamiyatga ega bo'lib, biznes tizimining kuchlari, kamchiliklari, imkoniyatlari va tashqi tashkilotchilari analiz qilinadi. Baholash va kerakli tekshirishlar amalga oshiriladi. Strategik rivojlanishni ajratib chiqish va tijorat uchun stratejiyo rivojlanishni belgilab chiqish muhimdir.

So'zma-so'z tijorat yozishmalari orqali biznes tahlilini shakllantirish uchun jarayon keng qamrovli tushirilgan va tijorat strategiyalarini rivojlantirishning muhim ahamiyatiga ega bo'lganligi ta'kidlangan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Yuldasheva, D. (2022). FORMATION OF ECONOMIC TERMINOLOGY- THE CURRENT STAGE OF DEVELOPMENT OF THE TERMINOLOGY OF THE UZBEK LANGUAGE. Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities, 2(1.6 Philological sciences).

2. Yuldasheva, D., & Karshieva, M. (2022, January). PERTINENT TO THE ROLE OF SCIENTIST WOMEN IN THE DEVELOPMENT OF THE SUBJECT UZBEK LINGUISTICS. In Archive of Conferences (pp. 61-62).

3. Yuldasheva, D. B. Organization of terms as a factor for the improvement of economic sciences [Article]. Euroasian Research Bulletin, 2021. International

scientific journal, 2.

4. Bekmurodovna, Y. D., & Bakhodirovich, E. D. (2023). PROBLEMS IN THE ERA OF GLOBALIZATION AND INNOVATIVE SOLUTIONS TO THEM. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 11(4), 329-331.

5. Yuldasheva, D. IMPORTANT FEATURES OF TEACHING TOURISM LEXIS AND LITERASY TO INTERNATIONAL STUDENTS. *Zbiór artykułów naukowych recenzowanych.*, 205.

6. Yuldasheva, D. (2022). The Intensification Of Learning Uzbek Language Using Moodle Technology. *Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities*, 2(1.6 Philological sciences).

7. Yuldasheva D.B. Iqtisodiy munosabatlarda terminologiyaning ahamiyati / Ilm-fan va ta'lim ilmiy jurnali 2181-4325 15.03.2024. № 3(18) 88-91 betlar.

8. Yuldasheva D.B. Iqtisodiyot sohasida til texnologiyasining kelajagi / Ilm-fan va ta'lim ilmiy jurnali 2181-4325 15.03.2024. № 3(18) 91-95 betlar.

9. Юлдашева Д.Б. Лингвистика: история, основные понятия и последние развития / Университет общественной безопасности республики Узбекистан / Сборник материалов / II международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы методики преподавания русского языка», 4 марта 2024 г. 387-390 стр.

10. Yuldasheva D.B. Iqtisodiy atamalarning lingvistik evolyutsiyasi: inglizcha so'zlar global biznes aloqalaridagi o'rni / Университет общественной безопасности республики Узбекистан / Сборник материалов / II международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы методики преподавания русского языка», 4 марта 2024 г. 409-411 стр.

11. Yuldasheva D.B. Aniqlik kuchi: to'g'ri atamalar ishlab chiqarish samaradorligi / Университет общественной безопасности республики Узбекистан / Сборник материалов / II международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы методики преподавания русского языка», 4 марта 2024 г. 412-415 стр.

12. Yuldasheva D.B. Tilning kuchi: Iqtisodiy atamalarni tarjima qilishda lingvomadaniy muammolarni hal qilish / O'zbekiston Respublikasi Ichki Ishlar Vazirligi Farg'ona akademik litseyi "Filologiya va fanlarni o'qitishning dolzarb masalalari" mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari, Farg'ona -2024-yil 234-237 betlar.

7. Yuldasheva D.B. Language and style signatures – empirical experience in the use of speech genres / *American Journal of language, Literacy and Learning in STEM Education* Volume 02, Issue 03, March 14, 2024/ ISSN (E): 2993-2769 P. 312-316.